

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2011/12:16

Stenografiska
uppteckningar
2011/12:16

Onsdagen den 7 december

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 9 december 2011

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar sammanträdet öppnat och hälsar statsministern, statssekreterarna Susanne Ackum och Katarina Areskoug och kabinetssekreterare Frank Belfrage mycket välkomna. Vi ska hålla på i ungefär en och en halv timme med samrådet inför toppmötet på torsdag och fredag. Det kommer som vanligt under senare tid att handla mycket om de ekonomiska frågorna. Jag ber statsministern att inleda.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande och ledamöter av riksdagens EU-nämnd! Europeiska rådet möts den 8 och 9 december under ledning av dess ordförande Herman Van Rompuy. I fokus står mer än någonsin den ekonomiska kris som fortsatt pågår stora delar av Europa. Denna kris och möjliga åtgärder på både kort och lång sikt kommer naturligen att uppta större delen av detta möte.

Framför allt handlar det om att stärka EU:s ekonomiska regelverk och att samtidigt upprätta en finansiell brandvägg för det fall att fler eurozonsländer skulle behöva lån. På agendan står även EU:s fortsatta utvidgning. Det gäller främst nästa steg vad avser Serbiens och Montenegros väg mot EU-medlemskap. Kroatiens anslutningsfördrag kommer att undertecknas under mötets andra dag. Jag utesluter inte heller att EU:s sanktionsregim mot Iran kommer att beröras.

Herr ordförande! Sedan det senaste toppmötet i oktober har vi sett tre regeringsskiften inom EU när det gäller Grekland, Italien och Spanien. Det är en direkt följd av den ekonomiska krisens svallvågor. Nya regeringar finns också sedan tidigare på plats i Irland och i Portugal. Det är ett tydligt tecken på situationens allvar.

I Grekland har en koalitionsregering förhandlats fram som ska styra landet fram till nyval. I Italien har en teknokratregering kommit på plats, och i Spanien har vi en ny regering som tillträder den 22 december. Det handlar nu inte längre om ett fåtal länder. Spridningen av den ekonomiska krisen är ett faktum. I måndags kväll såg vi att det amerikanska

kreditvärderingsinstitutet Standard & Poors satte 15 euroländers kreditbetyg under negativ bevakning.

Flera europeiska länder befinner sig alltså i en mycket orolig och oberäknelig situation. Människor förlorar sina jobb. Framtidsutsikterna för de ungdomar som inträder på arbetsmarknaden i dessa länder är nu mycket bleka. Många har inte längre råd att betala räntorna på sina huslån när bankerna måste ta ut högre avgifter för att finansiera sin egen upplåning. Den europeiska välfärdsmodellen börjar nu naggas i kanterna.

Samtidigt ska vi komma ihåg att de underliggande orsakerna skiljer sig åt, vilket betyder att de reformer och besparingar som nu måste genomföras i många länder också kommer att se annorlunda ut från land till land.

Herr ordförande! Vi kan notera att Sverige står starkare än många andra länder. Vi har fortsatt stabila offentliga finanser och ekonomisk tillväxt. Samtidigt får vi som ett litet exportberoende land aldrig glömma hur beroende vi är av att den europeiska ekonomin i övrigt fungerar. Över 70 procent av vår export går till Europa.

Svenska jobb och svensk välfärd skapas också i Europa. Vi är starkt beroende av att EU kan ta sig ur nuvarande krissituation. Det ligger därför också i vårt intresse att konstruktivt bidra till att toppmötet i slutet av denna vecka kan fatta nödvändiga beslut.

Herr ordförande! Det står klart att det regelverk för ekonomisk styrning och budgetdisciplin som funnits på EU-nivå inte har varit tillräckligt starkt för att stå emot den utveckling som lett fram till dagens ekonomiska kris. Vi har under det gångna året försökt att åtgärda bristerna i det ekonomiska regelverket.

Vi har antagit den så kallade europeiska terminen som syftar till att bättre koordinera nationella processer inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten och EU:s tillväxtstrategi, det vi kallar EU 2020. Vi har antagit ett paket med sex lagstiftningsförslag, det som kallas six-pack, för att stärka den ekonomiska styrningen och övervakningen. Vi har också stärkt den ansvarige kommissionärens, finländaren Olli Rehns, befogenheter. Därutöver lade kommissionen fram nya förslag den 23 november för att ytterligare stärka övervakningen och utveckla de sex tidigare antagna lagstiftningsförslagen vad avser euroländerna.

Herr ordförande! Från svensk sida välkomnar vi att den ekonomiska styrningen såväl i eurozonen som för övriga medlemsländer nu stärks. EU måste få tillräckliga redskap för att ta sig ur den nuvarande krisen och för att förebygga att liknande kriser uppstår i framtiden. Inom unionen pågår nu en diskussion om vad som ytterligare kan göras.

Vi mottog i går den rapport som Herman Van Rompuy fick i uppdrag att leverera inför toppmötet tillsammans med kommissionens ordförande José Manuel Barroso och eurogruppens ordförande Jean-Claude Juncker. I denna lämnas ett antal förslag om hur den ekonomiska styrningen kan förstärkas dels inom ramen för existerande fördrag, dels genom en fördragsändring. EU-nämnden har tagit del av denna rapport.

Herr ordförande! För svenskt vidkommande har vi argumenterat för att vi så långt som möjligt bör stärka den ekonomiska styrningen inom ramen för existerande fördrag. Vi anser därför att det förslag som återfinns i Herman Van Rompuys rapport om att revidera det utpekade protokoll 12 är en lämplig väg framåt. Förslaget berör först och främst end-

ast euroländerna. Det innebär en snabb process, eftersom den kräver vare sig fördragsändring eller ratificering i medlemsländerna.

I sak innebär den bland annat att euroländerna i protokoll 12 blir förpliktade att uppnå och upprätthålla en balanserad budget över en ekonomisk cykel. Det föreslås också att en sådan förpliktelse skrivs in i deras nationella lagstiftning, företrädesvis i grundlagen eller motsvarande. EU-domstolen ska bevaka att förpliktelsen införs på ett fördragsförenligt vis.

Herr ordförande! Herman Van Rompuy lägger i sin rapport dessutom fram olika förslag till regelrätta fördragsändringar med efterföljande ratificeringsprocesser i medlemsländerna. Vi avvaktar också konkreta förslag på hur en fördragsändring i enlighet med den tysk-franska överenskommelsen från i måndags skulle kunna se ut.

Det är svårt att i detta läge ta ställning till dessa mer långtgående förslag som delvis ännu inte har presenterats och som i stort behöver mer precision. Regeringen ber därför att få återkomma till nämnden om ett sådant mer långtgående förslag skulle bli aktuellt.

Jag vill i sammanhanget framhålla att Tyskland och Frankrike tydliggjort att om lösningar inte kan uppnås i kretsen av 27 medlemsländer avser man att sluta ett mellanstatligt avtal i kretsen av de 17 euroländerna. Detta avtal skulle i så fall vara öppet för övriga medlemsländer som så önskar att ansluta sig till.

Herr ordförande! Vid sidan av ett förstärkt ekonomiskt regelverk arbetas det också intensivt för att tillhandahålla tillräckliga finansiella medel för det fall att fler eurozonsländer skulle behöva lån, detta för att åstadkomma den brandvägg som marknaden efterfrågar.

Som nämnden vet arbetas det med olika hävstångslösningar för att stärka euroländernas nuvarande krishanteringsfacilitet, det vi kallar EFSF. Det diskuteras också huruvida det är möjligt att den permanenta krishanteringsfaciliteten, som ska heta ESM och som var tänkt att ersätta EFSF, skulle kunna inrättas parallellt med EFSF. Därtill finns nu också förslag om hur IMF, Internationella valutafonden, skulle kunna stärka sina resurser för att kunna ha utökade möjligheter att ge bilaterala lån. Tillsammans skulle alla dessa resurser bilda en starkare brandvägg än hittills.

Som bekant bidrar Sverige varken till EFSF eller till ESM med finansiella resurser. För det fall det skulle bli aktuellt att utöka IMF:s resurser anser regeringen att Sverige bör bidra. Ett sådant utökat svenskt bidrag måste emellertid i så fall vara förenat med strikt konditionalitet och vara resultat av en rimlig bördefördelning mellan EU:s medlemsländer.

Herr ordförande! Den pågående ekonomiska krisen kräver kortsiktiga åtgärder. Men om vi på allvar ska kunna vända den nuvarande utvecklingen måste vi också orka satsa på tillväxtfrämjande åtgärder. För 2012 förutspås bnp-tillväxten i EU samlat stanna på endast 0,6 procent.

Inför förra mötet skrev jag ett brev till kommissionens och Europeiska rådets ordförande på detta tema tillsammans med Nederländernas och Finlands statsministrar. Brevet innehöll förslag på konkreta tillväxtfrämjande åtgärder för att främja öppen handel, stärka den inre marknaden, minska regelbördor, främja mer tillväxtorienterad användning av strukturfonderna samt att dra nytta av gröna och resurseffektiva teknologier.

2011/12:16

7 december

Detta är frågor som jag fortsatt kommer att påminna om vid detta toppmöte. Europa måste stärka sin konkurrenskraft om vi framgångsrikt ska kunna vara med i tävlingen i en alltmer globaliserad värld.

Herr ordförande! På torsdag och fredag kommer vi också att följa upp Europeiska rådets möte i februari i år vad avser energifrågorna. Jag vill här understryka vikten av att EU-diskussionen inte bara fokuserar på energiförsörjningstrygghet utan också handlar om den miljömässiga hållbarheten i våra energisystem. Det blir viktigt att säkerställa att Energy Roadmap 2050 som omnämns i slutsatstexten också får tillfredsställande hållbarhetsambitioner.

Omställning av våra energisystem är nyckeln till att vi ska kunna klara tvågradersmålet. Det är mycket oroande att den senaste rapporten från IEA, International Energy Agency, pekar på att vi nu håller på att stänga fönstret för möjligheterna att i tid ställa om våra konsumtions- och produktionsmönster så att vi ska kunna uppnå tvågradersmålet.

Herr ordförande! EU:s utrikesministrar diskuterade i måndags EU:s fortsatta utvidgningsprocess. Europeiska kommissionen har rekommenderat att beslut fattas om kandidatlandsstatus för Serbien. Från svensk sida stöder vi detta till fullo. Serbien har gjort omfattande reformer, tagit viktiga steg i samarbetet med Jugoslaviens tribunalen och engagerat sig i dialogen med Kosovo för att uppnå förbättrat praktiskt samarbete mellan länderna.

Det finns dock starka åsikter i EU-kretsen om hur långtgående krav som ska ställas i fråga om dialogen med Kosovo och om dessa måste uppfyllas innan Serbien ges kandidatlandsstatus. Det återstår därför att se om det är möjligt att redan vid detta toppmöte fatta beslut om kandidatlandsstatus.

Vad gäller Montenegro, som redan är kandidatland, gäller frågan huruvida vi ska påbörja medlemskapsförhandlingar.

Herr ordförande! Det kan inte uteslutas att frågan om EU:s sanktioner mot Iran åter kommer att diskuteras vid toppmötet. Bakgrunden utgörs av den rapport som IAEA presenterade den 8 november om Irans kärntekniska program. Denna rapport ledde också till att utrikesministrarna den 1 december beslöt att arbeta vidare med att utöka EU:s sanktioner mot Iran inom bland annat finans-, transport- och energisektorn för beslut vid utrikesministrarnas kommande möte i januari. Jag förutser att toppmötet kommer att ställa sig bakom utrikesministrarnas överenskommelse.

Herr ordförande! Europeiska rådet väntas också notera det polska ordförandeskapets framstegsrapport om förhandlingarna om EU:s nästa långtidsbudget. Förhandlingarna kommer att intensifieras under våren. Förhoppningen är att uppnå en överenskommelse innan utgången av 2012. Jag förutser dock ingen diskussion om denna fråga vid toppmötet.

Slutligen kommer troligen också Bulgariens och Rumäniens Schengeninträde att diskuteras. Jag förutser ingen rörelse i frågan vid toppmötet. Nederländerna anser fortsatt som bekant att dessa länder behöver göra ytterligare framsteg.

Herr ordförande! EU:s stats- och regeringschefer ställs åter inför ett antal svåra beslut vid det kommande mötet. Att återfå marknadernas och omvärldens förtroende för den ekonomiska politiken och krishanteringen måste nu ha högsta prioritet. Behovet av ledarskap är stort, ett ledarskap

som måste tas i EU men också i vart och ett av de enskilda medlemsländerna.

Långt ifrån alla lösningar står att finna på EU-nivå. Det allra största arbetet måste göras i de enskilda medlemsländerna som har drabbats av krisen. Det är ett omfattande arbete med besparingsåtgärder, strukturella reformer och tillväxtfrämjande initiativ. Här finns inga snabba lösningar. Samtidigt vet vi att när länder väl börjar förverkliga sina reformplaner vänder utvecklingen ofta till det positiva mycket snabbare än förväntat.

Jag är övertygad om att de rätta besluten kommer att kunna fattas i slutet av denna vecka så att Europa ska kunna ta det första steget ut ur detta alltför långvariga krisläge. Med detta sagt är jag beredd att ta del av nämndens synpunkter och besvara dess frågor.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Van Rompuy's rapport som statsministern nämnde finns tillgänglig här och kan diskret distribueras till dem som så önskar.

Jag vill också klargöra det statsministern sade om att det finns en möjlighet som diskuteras här och som är lite ovanlig i en svensk diskussion, nämligen att 27 länder är med och fattar beslut om en fördragsförändring eller annan förändring som tillämpas bara för en mindre grupp, nämligen för de 17 euroländerna.

Eftersom vi sitter i Sveriges riksdag vill vi påminna om att alla beslut av någon betydelse i sedvanlig ordning kommer att fattas i Sveriges riksdag, inte bara i EU-nämnden även om vi är väldigt betydelsefulla – eller hur?

Jag lämnar nu ordet till vice ordföranden Marie Granlund, Socialdemokraterna. Sedan fortsätter vi med frågor från partierna i storleksordning.

Anf. 4 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för hans redogörelse, även om denna möjligtvis inte var så uppmuntrande.

Den ekonomiska krisen i Europa är oerhört allvarlig. Vi har flera gånger diskuterat den. En finanskris har lett till en skuldcrisis. En del länder i Europa har misskött sig, andra inte. Men krisen drabbar blint.

För att komma till rätta med problemen har vi socialdemokrater ställt oss bakom att verkligen värna tillväxt- och stabilitetspakten. Vi har tyckt att det behövts mer av ekonomisk styrning och därför ställt oss bakom "six-packen". Vi har också ställt oss bakom den ekonomiska termen – förutom enskilda stödpaket till olika länder.

Saker behöver dock göras. Men just nu är den demokratiska kontrollen och den demokratiska diskussionen ett väldigt stort problem. Ett fåtal länder, Tyskland och Frankrike, har tagit på sig rollen att leda Europa. Det känns inte riktigt som att vi andra får lov att vara med.

För oss folkvalda är det självklart alltid viktigt med en demokratisk debatt i tidningar och med våra väljare. I dag är det väldigt svårt att föra den debatten då våra ställningstaganden baseras på tidningsartiklar i Financial Times eller någon annanstans.

Ett medskick till statsministern är verkligen att vi måste få tid på oss. Vi måste ha en diskussion. När det verkligen finns konkreta förslag måste vi som folkvalda självfallet ha en möjlighet att ta del av dessa utan

2011/12:16

7 december

att vi på förhand sagt ja eller nej, utan en demokratisk process i Sveriges riksdag. Det kräver våra väljare av oss, och det kräver vi av regeringen.

Hela tiden har vi sagt att vi tycker att det skulle vara mycket olyckligt med fördragsförändringar. Därför stöder vi statsministern i strävan att undvika sådana. Om det är möjligt att i stället via protokoll 12 göra förändringar som berör bara euroländerna skulle det, tycker vi, vara den absolut bästa lösningen.

Om Lissabonfördraget har vi haft en omfattande diskussion. Vi tycker att det är väldigt viktigt att behålla de styrkebalanser som är fastlagda i Lissabonfördraget. Men vi tycker också att klimatfrågan i de preliminära slutsatserna skulle ha en mer framträdande roll och att statsministern borde driva detta ännu mer.

Förhoppningsvis kan det bli ett protokoll i stället för en fördragsförändring. Men det finns ett annat protokoll som också borde kunna komma till stånd, nämligen ett socialt protokoll om arbetstagarnas och löntagarnas rättigheter i Europa.

De fackliga organisationerna, både Europafacket och den svenska fackföreningsrörelsen, varnar för att man nu går emot föreningsfriheten, emot Lissabonfördraget och emot möjligheterna att organisera sig. Jag vet inte hur det skulle kunna lösa krisen. Att människor inte har möjlighet att agera fackligt tror inte jag är lösningen på problemen.

Statsministern har många gånger sagt att han står bakom den svenska modellen. Däremot har det varit väldigt svårt att få gehör för att statsministern driver de här frågorna i EU – det har aldrig varit rätt tidpunkt.

Som en balans till de ekonomiska åtgärder vi nu talar om finns det nog, skulle jag vilja säga, inget bättre tillfälle än nu att driva de sociala frågorna. Jag vill verkligen skicka med att statsministern borde ta upp frågan om ett socialt protokoll för Europas löntagares rättigheter.

Jag förutsätter att vi i EU-nämnden kommer att ha ett nytt möte – detta för att kunna ha den demokratiska kontrollen. Väldigt mycket kommer nu att avhandlas på nattliga möten. Därför förordar jag verkligen ett nytt EU-nämndsmöte.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Ja, det ligger väl i korten att det blir ett nytt EU-nämndsmöte.

Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr ordförande! Jag vill också rikta ett tack till statsministern.

Jag tror att många av oss vid detta bord längtar efter att få sitta med en dagordning som bara handlar om konkurrenskraft, hållbar tillväxt och miljöfrågor. För att nå dit måste vi tyvärr först se lösningar i Europa. Vi möter nu en väldigt dyster tid som ett resultat av en ansvarslös ekonomisk politik och av att man i många av länderna avstått från att fatta viktiga reformbeslut. Som vice ordföranden sagt drabbar det oss alla; det slår blint.

Nu är situationen akut. Vi ser ett fortsatt minskat förtroende för många av länderna, och vi ser fortsatt högre räntor. Standard & Poors går till och med ut och varnar för sänkt kreditvärdering i stora delar av eurozonen. Självklart skulle det få enorma konsekvenser om det blev ett faktum.

Jag kan förstå att det dyker upp en mängd olika förslag bland de större länderna. Det är förståeligt. Samtidigt blir det givetvis bekymmersamt om det går fort och inte alla känner att de hänger med. Situationen är alltså akut.

Min fråga till statsministern är därför: Om det skulle vara så att ni på toppmötet i slutet av veckan – kanske en hypotetisk fråga men ändå en fråga – inte skulle nå fram till något slags beslut, vilka konsekvenser kan det då få för den fortsatta utvecklingen?

Jag skulle också gärna vilja ha ett svar på frågan om vilken roll Sverige kan spela i detta med att vi ändå kommer till beslut.

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Det är nog viktigt att understryka att detta möte under min tid i nuvarande roll kommer att vara ett av de viktigaste toppmötena där jag haft att representera Sverige.

Det görs betydande ansträngningar att, som jag uppfattar det, efter många möten få på plats en hållfast lösning som till slut ska lägga grund för en annan inriktning och utveckling för Europa.

Låt oss konstatera att väldigt mycket kan sägas både om vilken insyn olika länder har och om hur mycket av detta som brett hinner diskuteras. Låt oss också konstatera att den materia vi nu diskuterar är utomordentligt komplicerad. Man försöker här göra flera saker samtidigt.

Det första är att sätta tryck på skuldtungda länder att göra mer när det gäller deras eget ansvarstagande. Det är därför jag i min inledning nämnde att flera länder i närtid har bytt regering. Dessa regeringar kommer ofta in med besked om, med uppdrag, att ytterligare förstärka reformarbetet – väldigt ofta ovälkomna uppgifter om nya besparingar och skattehöjningar, nu senast i Italien i ett mycket betydande paket som teknokratregeringens regeringschef Mario Monti lagt fram.

Som jag ofta understrukt kommer de här andra sakerna inte att lösa problemen med mindre än att de görs av de skuldtungda länderna. Det är där kärnan så att säga sitter.

Till detta kommer sedan det faktum att ekonomier är gränsöverskridande. De är hoptvinnade på så sätt att de finansiellt är exponerade gentemot varandra därför att banker och olika finansiella institutioner äger eller har positioner i varandras länder i sådant som vi förr ansåg vara mycket tryggt – till exempel att ha statsobligationer – men som vi lärt oss också är förknippat med risk.

Risk är någonting som prissätts på finansiella marknader, det vill säga: Vid mer risk vill man ha bättre betalt. I ett läge där man förr ansåg att statsobligationer var någonting som var väldigt tryggt tog man väldigt lite betalt – det vill säga låga räntor.

Nu kan man se ett alltmer växande spann mellan det som upplevs som tryggt – vi ska vara glada över att bo i Sverige, för vi är snart bäst i Europa när det gäller detta – och, i andra ändan, de länder som upplevs som väldigt otrygga, framför allt Grekland, Italien och Spanien.

Det som ständigt sker när det finns en misstanke om att varken länder själva eller det stöd som kan komma utifrån är tillräckligt är att man då tar ännu mer betalt för att hålla deras statsobligationer. Till slut når detta skuldräntenivåer där alla besparingar och allt man gör blir meningslöst eftersom finansmarknaderna driver upp så höga räntenivåer att detta i

realiteten stänger länderna. Det är precis vad som nu är mycket nära att kunna ske.

I det läget talas det till och med om en kollaps för hela euron, med följdverkningar som sannerligen inte skulle stanna i eurozonen eller i Europa utan som skulle påverka också Sverige – för att säga det uppenbara – och förmodligen hela världen. Det är vad som nu står på spel.

Diskussionen har gällt om det finns möjligheter att upprätta en brandvägg som skapar förutsättningar för att också med lån biträda länder som behöver reformera sig själva på ett sätt som skapar tillräcklig trygghet. Fram till nu har marknaden underkänt de lösningar som funnits.

För första gången diskuteras nu *mycket* kraftiga åtgärder. Man diskuterar den hittillsvarande mekanismen, det som kallas EFSF, men också den tillkommande mekanismen ESM som man nu försöker få på plats tidigare än som sagts, år 2013, och därtill en tredje komponent – det är därför jag nämner också ett svenskt deltagande – nämligen IMF.

Jag vill understryka att vi välkomnar att IMF får en starkare roll. De har bättre lånevillkor för dem som lånar ut resurserna. De är mer erfarna och bra vad gäller att sätta upp villkor.

Återigen: Syftet är inte att ett lands skattepengar ska försvinna in i ett annat land. Vi talar om *lån* – lån som dessutom möjligen aldrig kommer att användas. Jag vill understryka att en del av de bilaterala lånefaciliteter som Sverige varit med om att sätta upp bland annat för Island och Lettland sedan inte fullt ut har använts.

Tryggheten kan bestå i att man vet att *möjligheten* finns. Det i sig lugnar finansiella marknader och gör att räntorna sjunker. Det ser nu redan nu på morgonen. Bara det faktum att det verkar vara så att man samlar ihop sig till en möjligtvis större och starkare brandvägg trycker nu ned räntor i Spanien och Italien. Vad det handlar om är en tillräckligt stark brandvägg.

Jag menar att finns detta inom räckhåll – större delen av det här kommer att ligga på eurozonens länder att finansiera – bör Sverige delta och till och med välkomna att vi kanske kan nå den lösning vi i flera år har letat efter.

Till det kommer viljan att säkerställa att skötseln blir bättre också över alla typer av konjunkturfaser – och mer långvarigt. Det kopplar då mer till de strukturella förändringarna. Jag välkomnar att Marie Granlund påminner om det stöd som vi brett kunnat utverka i Sverige när det gäller stabilitets- och tillväxtpakten, europeiska terminen och "six-packen". Det är led som vi tagit för att försöka säkerställa att också andra ska sköta sig väldigt väl eftersom vi påverkar varandra.

Detta med protokoll 12 ska ingen till mig säga är väldigt enkelt att förklara för någon.

Om vi går tillbaka till Maastrichtfördraget och tillkomsten av de delar som nu styr mycket av den finansiella stabiliteten och den ekonomiska hanteringen i Europa valde man att dela upp vissa saker som man lade in i fördraget, och vi har ju förändrat fördraget några gånger. Det nu gällande heter Lissabonfördraget. Vissa saker ligger i särskilda protokoll som rättsligt är någon sorts mellanform. Det är inte inne i fördraget men ändå i särskilda protokoll med rättslig verkan.

I dessa protokoll ligger bland annat stabilitets- och tillväxtpaktens målnivåer på 3 procents budgetunderskott och att man inte ska ha större

statsskuld än 60 procent av bnp. Detta är de två riktvärden som vi talar mycket om här.

Kan man på detta sätt skärpa budgethållning i det protokollet och möjliggöra för den öppning som bland annat Tyskland har efterfrågat, nämligen att det också ska kunna säkerställas att länder för in det i sina respektive grundlagar, och märk väl att vi nu talar om eurozonens länder, ska det kunna följas upp av EU-domstolen att det verkligen har kommit på plats. Syftet med detta är att skapa trovärdighet om att alla nu sätter till olika delar för att vi ska kunna ha en tryggare och bättre ekonomisk ordning i Europa.

Om det blir fråga om ett protokoll 12, och i Van Rompuys rapport finns ett inledande resonemang om det, tycker jag att det ska vara möjligt att stödja det från svensk utgångspunkt. Handlar det om en fördragsförändring, och vi hörde att Frankrike och Tyskland summerade sitt möte i måndags med att återigen påpeka att de ville se detta, måste vi återkomma till nämnden. Då får vi föra vidare diskussioner.

För att visa hur komplicerat det är kan jag nämna att det framgår av tidningar runt om i Europa att det finns diskussioner om huruvida protokoll 12 också är att betrakta som en fördragsförändring som i sin tur kräver en möjlig ratifikationsprocess. Det beror på att jurister måste gå igenom och noga titta på hur man ska värdera olika typer av förändringar. Van Rompuys utgångspunkt har varit att en protokoll 12-ändring, inte primärrätt men vid sidan av, kan göras utan förändringens följder, det vill säga med en ratifikationsprocess. Ni förstår att det kommer att krävas vidare diskussioner här.

Jag ber om ursäkt för att jag lite mångordig här, men låt mig också gå in på Socialdemokraternas synpunkt på socialt protokoll. Jag medger att jag vid flera tillfällen har sagt att det inte är rätt tillfälle. Jag kommer att göra er besvikna med att påpeka att det tycker jag även den här gången. Om Sverige inte anser att vi nu ska göra en fördragsförändring tycker jag att det är mycket svårt att föra fram ett krav på ett socialt protokoll som definitivt kräver en fördragsförändring. Fördragsförändringar ligger på lut i en lång rad länder med lite olika inriktning. Det är ett av skälen till att vi har varnat för att fördragsförändringen är för tidsödande i ett läge där vi har en akut kris som i realiteten kan leda till extremt jobbiga förutsättningar före jul om vi inte får någon ordning på detta. Det kan knappast lösas med mångåriga processer som dessutom utlöser följdkrav på andra och mer långtgående eller helt annorlunda fördragsändringar.

Vår utgångspunkt är att Lissabonfördraget har levererat en balans som vi menar ska finnas när det gäller å ena sidan fri rörlighet för arbetskraft och å andra sidan arbetsmarknadens parter s möjligheter och rätt att stå upp för bland annat fackliga intressen. Jag är dessutom väl medveten om att arbetsmarknadsmodellen inte är enhetlig i Europa, utan här finns skillnader mellan olika länder. Vår uppfattning är att via Lissabonfördraget stärktes arbetstagarnas rättsliga rättigheter och blev bindande på ett sätt som vi tror att många tyckte var bra.

När det gäller den här principiella frågan har bland annat den tidigare nämnde Monti i en tidigare roll utrett hur man ska se på balansen mellan fackliga rättigheter och fri rörlighet. Det har lett till att bland annat kommissionen arbetar med ett rättsligt instrument som avser att förbättra tillämpningen av utstationeringsdirektivet som är väldigt viktigt här. I

2011/12:16
7 december

den här genomgången ansåg Monti att en fördragsändring för att införa en social klausul inte var ett realistiskt krav inom överskådlig tid, utan han föreslog i stället ett instrument som ska möjliggöra en bättre samordning mellan medlemsstater för det fall det skulle uppstå konflikter nationellt. På det sättet skulle man kunna säkerställa en balans mellan fri rörlighet och fackliga rättigheter och också säkerställa att det verkligen finns en möjlighet att använda fackliga stridsåtgärder.

Hur kommissionen sedan slutgiltigt kommer att lägga fram sina förslag om detta vet vi alltså ännu inte. Det pågår en rättslig analys, och de har sagt att de vill återkomma till det men att de syftar till att hitta andra lösningar än ett socialt protokoll.

Jag vill återigen påminna om att den som kräver ändringar i EU ska minnas att EU har 27 medlemsländer. Det kommer alltså inte att inträffa att ett land, inte ens Tyskland, för in ett förslag och sedan anpassar sig alla rakt av. Här, liksom när det gäller tidigare diskussioner om utstationeringsdirektivet, vill jag påminna om att vad en eventuell fördragsförändring, som skulle jobba med ett socialt protokoll, egentligen skulle göra med regelverket och hur det skulle kunna påverka svensk arbetsmarknad vet vi inte. Och vi kan vara helt övertygade om att Sverige inte ensamt kommer att styra över det. Vi kan dessutom tillägga att många andra arbetsmarknader i Europa ser annorlunda ut än den svenska. Vilket verkligt inflytande och vilken respekt som skulle finnas för Sverige i det fallet tror jag att vi ska vara väldigt försiktiga med att tro att vi vet så mycket om.

Vi tycker att via Lissabonfördraget och de beslut som finns, finns det en respekt för svensk arbetsmarknadsmodell och i grunden också för förstärkta fackliga rättigheter och arbetstagar rättigheter. Det tycker vi ska vara utgångspunkten.

Låt mig också understryka att när det gäller "six-packen" var Sverige även där mycket starkt pådrivande i frågor kopplade till den svenska arbetsmarknadsmodellen. Det har vi genomgående varit. Vi beskriver väldigt ofta och står upp för vår kollektivavtalsmodell och vårt från övriga Europa lite avvikande sätt att lägga grund för svensk lönebildning. Jag tycker inte att vi ska bidra till att påstå att det inte sker. Det gör vi faktiskt, och vi har gjort det över en längre tid.

När det gäller Elisabeth Svantessons fråga har jag lite indirekt påpekat vad som möjligen händer utan beslut. Det finns ingen anledning att spekulera eller ta ut någonting i förväg. Låt oss bara konstatera att det är ett mycket avgörande ögonblick för att det ska komma ihop den här gången, att det håller och att det blir tillräckligt omfattande och starkt.

Anf. 8 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Tack för svaret, statsministern, även om jag beklagar den del som gäller det sociala protokollet! Jag tror att det handlar mycket om vilja. Man måste börja driva en sak. Det är självklart att inte 27 länder sluter upp på en gång, men det handlar om att börja väcka frågan. Att allt skulle vara tillfredsställande är en sanning med modifikation. Den europeiska fackföreningsrörelsen och den svenska fackföreningsrörelsen har en annan syn än vad statsministern har.

Jag skulle också vilja säga att det måste råda en missuppfattning att ett socialt protokoll kräver en fördragsförändring. Ett protokoll är en

annan form för att inte behöva göra en ändring i fördraget. Jag beklagar att statsministern inte vill lyfta upp detta som en balans mot de ekonomiska reformer som väntas.

2011/12:16
7 december

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi avvaktar med den diskussionen tills vidare. Låt mig säga något om det som statsministern nämnde här om protokoll 12 och om dess lite oklara rättsliga ställning. Om det skulle bli resultatet av mötet och det skulle innebära några förändringar för Sverige kommer det att fattas beslut i Sveriges riksdag om de förändringarna. Ingen ska tro att det faktum att protokoll 12, om det går som statsministern önskar vid det här mötet, blir lösningen innebär att Sveriges riksdag därefter är bortkopplad på något sätt. Blir det förändringar i Sverige kommer riksdagen in i spel igen.

Anf. 10 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack så mycket för föredragningen, statsministern! Man kan konstatera att det finns ett visst demokratiskt underskott här när vi inte ens nu vid detta tillfälle har ett ordentligt underlag när det gäller vilka förslag som kommer att diskuteras på EU-toppmötet.

Jag noterade att statsministern hänvisade till brevet från Van Rompuy och inte sade någonting om huruvida Merkel och Sarkozy står bakom detta brev från Europeiska rådet utan att det kommer ytterligare ett fördragsändringsförslag från dem. Jag uppfattade vid ett tidigare tillfälle att det här kompromissförslaget skulle tillgodose Merkels och Sarkozys önskan om en bättre budgetdisciplin i EU och att man skulle gå den vägen, men nu förstår jag att de kanske inte har gått med på detta och att det blir en direkt diskussion på EU-toppmötet om detta.

Vi i Miljöpartiet har också, precis som Socialdemokraterna, ställt oss bakom "six-packen" och den europeiska terminen med tanke på att det krävs bättre budgetdisciplin. Det är en erfarenhet från de EU-länder som befinner sig i en ekonomisk kris att det är detta som fallerar i mångt och mycket.

Vi kan också säga att fördragsförändringar inte är det svar som vi i Miljöpartiet kan se i dag. Det skulle vara bättre med någon sorts överenskommelse mellan euroländerna om en bättre budgetdisciplin för dem. Den möjligheten bör vi överväga. Vi i Miljöpartiet har därför inga invändningar mot statsministerns huvudinriktning inför EU-toppmötet på denna punkt. Det är viktigt att säga.

Däremot delar vi den oro som Marie Granlund från Socialdemokraterna för fram om det demokratiska underskottet är att det innebär att vi får beskedet så sent och att vi inte hinner ha en ordentlig politisk diskussion före besluten utan att den kommer efter de eventuella besluten där juristerna får påtala om det berömda protokoll 12 är i enlighet med fördraget eller inte. Det är väldigt olyckligt att det blir på det sättet. Jag kan inte heller göra någon bedömning av om protokoll 12 är i enlighet med fördraget, utan det får vi avvakta.

Jag vill också säga att vi i Miljöpartiet ser mycket positivt på att IMF får en ökad roll i detta. Statsministern nämnde att man inte ska utesluta att Sverige ställer upp med mer pengar till IMF. Däremot nämndes ingenting om huruvida Sverige kommer att ställa upp med pengar till det

som eurozonen kommer att ställa upp med, det vill säga ESM och alla de här nya förkortningarna, och om det blir aktuellt med svensk hjälp på den sidan. Statsministern får gärna utveckla det.

Vi har tidigare varit med och ställt oss bakom det krav som Socialdemokraterna har haft gällande ett socialt protokoll. Vi tycker att det är viktigt att vi får upp den diskussionen när vi ser vilka åtstramningar som nu sker i en del länder i eurozonen med tanke på den ekonomiska krisen. Det bör tas upp som en viktig del.

När det gäller de andra delarna beklagar jag att statsministern varken i sin föredragning eller i svaren på de första frågorna nämner ordet "klimat" eftersom FN-toppmötet i Durban i Sydafrika pågår just nu. Det är brukligt att EU-toppmötet summerar åsikterna i slutdokumentet. Jag har förstått att man inte kommer att göra det den här gången. Jag tycker att statsministern måste lyfta fram de frågorna tydligare. Jag tycker att det är bra att Sverige lyfter fram energifrågorna, resursfrågorna och konsumtionsproblematiken. De borde tydliggöras i slutsatserna, och det görs tyvärr inte i dag.

Sveriges EU-minister Birgitta Ohlsson sade i fredags att Sverige kommer att försöka förbättra texterna. Jag hoppas att det går igenom, men än så länge är det mycket kärnkraftstungt i slutsatserna. Vi i Miljöpartiet skulle gärna se att man trycker mer på miljöhållbarheten och förnybara energikällor så att det kommer fram ordentligt i slutsatserna. När det gäller klimatfrågan och energieffektiviseringen har vi i Miljöpartiet en avvikande mening, men vi har det inte för närvarande när det gäller den ekonomiska politiken och budgetdisciplinen. Vi vill avvakta lite och se mer underlag så att vi kan ha en diskussion om detta. I dagsläget har vi ingen avvikande mening om detta. Vi vill inte ha några fördragsförändringar.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Då har turen kommit till Folkpartiet. Jag ska fatta mig ganska kort. Som jag ser det finns det ett hot mot Sverige i denna situation som inte riktigt har kommit fram här. Det är att de 17 länderna säger så här: Nej, det som alla 27 länderna kan komma överens om duger inte, utan vi gör ett mellanstatligt samarbete oss emellan.

Det kanske hamnar helt utanför EU:s rättsgemenskap och helt utanför EU:s institutioner. Då skulle Sverige hamna i en, som jag tycker, mycket obehaglig situation, nämligen att de här länderna, som är våra absolut viktigaste ekonomiska partner vare sig man talar om utrikeshandel eller någonting annat, helt på egen hand skulle besluta om hur de vill organisera sitt samarbete och sina ekonomiska relationer med övriga länder. Att Sverige skulle ställas vid sidan av är, som jag ser det, ett skräckscenario och en händelse som skulle stå i strid med den politik som vi har haft i detta land under efterkrigstiden, nämligen att vara så nära integrerat ekonomiskt med de andra europeiska länderna som bara är möjligt.

Jag skulle gärna vilja att statsministern kommenterar den risken och det hotet. Hur riskfylld är situationen för Sverige?

Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! För den som har följt diskussionerna fram till detta toppmöte, apropå referenser till Frankrike och Tyskland, vill jag under-

stryka att det är uppenbart att Frankrike och Tyskland inte alltid är överens. Här har många olika uppfattningar och synsätt på hur krisen ska hanteras löpt parallellt. Det bidrar till känslan av frustration och att allt inte ligger på bordet. Det gäller inte bara i Sverige utan också runt om i Europa. Jag har i närtid talat med flera stats- och premiärministrar som befinner sig inom eurozonen som i princip är i samma belägenhet som delar av EU-nämnden känner.

I andra vågskålen finns det enorma tryck på att nå en mer hållfast och trovärdig lösning för att inte annars få den situation jag nämnde där vi i realiteten får marknadstryck av ett slag som leder till okontrollerade förlopp i flera länder. Där kommer man också att tycka att det är ett mycket allvarligt läge. Om stödsystemen i Grekland dras undan skulle landet i princip vara bankrutt. Om flera länder hamnar i den belägenheten har vi en mycket svårkontrollerbar utveckling i stora delar av Europa. Jag vill lite inskräpa allvaret i det vi nu talar om. Det är skälet till att man gör mycket stora ansträngningar för att i alla delar försöka att möta de brister som har funnits.

Jag vill påpeka en uppenbar sak, som ibland har präglat diskussionerna tidigare. Ibland förmedlas bilden av att lånefaciliteter som sätts upp är någon sorts gåvor. Brutala debattinlägg brukar vara på temat varför våra pengar ska gå till ett annat land. Jag vill återigen inskräpa att de fall vi talar om handlar om lån på marknadsmässiga villkor som vi förutsätter återbetalas eller möjligen inte används. Men i alla fall förs debatten som om alla resurser som diskuteras omgående ska föras över till ett annat land.

Ofta ser vi runt om i Europa, det finns också exempel i Sverige, att man gör sig populär på beskedet att inte en enda euro, krona, eller vad valutan heter, ska lämna landet och gå till någon annan. Det synsättet skulle i realiteten lämna Grekland och en del andra länder i ett läge där de stängs ned i form av statsbankrutt, förmodligen i en okontrollerad utveckling i stora delar av Europa som vi sedan i alla fall får leva med konsekvenserna av.

Problemet är att de resurser som finns tillgängliga, inte i gåvor utan i lån, hela tiden har bedömts som otillräckliga för att möta de risker som finns i de mest skuldyngda länderna. Det är problemet. Samtidigt finns i länder med resurser opinioner som säger: "Inte en krona till!" Hur löser man det dilemmat?

I den nuvarande krishanteringsmekanismen har man försökt öka kapaciteten via särskilda hävstångseffekter. Detta är finansiella instrument som ibland används. De har den fördelen att kapaciteten växer. De har den nackdelen att de egentligen inte är fråga om reda resurser utan mer fråga om att lyfta av en del av risken från andra som externt kommer in eller konstruera särskilda försäkringslösningar, som innebär att man helt enkelt lyfter av en del av risken från den som eventuellt går in med resurser. På risken lägger man ytterligare en risk som någon till slut ska täcka.

Hävstångseffekterna är det vi har talat om. Det talas om att till och med femdubbla EFSF. Nu väljer man möjligen en delvis annan väg och säger att man ska tänka om, både ha kvar de resurser som finns i EFSF, 440 miljarder, till det föra den nya krishanteringsmekanismen, ESM, 500 miljarder, och till det möjligen föra ytterligare resurser till IMF.

Totalt sett, det som nämns i internationella medier, är detta den största brandvägg som vi hittills har sett diskuteras och som möjligen kan komma på plats, förmodligen tillräckligt stark för att möta den förväntan och de risker som finns i marknaden. Det är vad vi nu diskuterar.

Sverige får en koppling enkom till IMF. För att komplicera saker hanteras IMF i sin finansiering av den svenska Riksbanken. Det är den vägen som lånen i så fall sköts. Det tas från Riksbankens kapital, och det får därför ingen direkt budgetpåverkan. Möjligen kan man diskutera avkastningskraven på Riksbanken, men ett ökat svenskt åtagande kräver ett riksdagsbeslut. Det kommer i så fall att förankras i Sveriges riksdag. Det är en lång rad länder i världen som i så fall kommer att gå in med att förstärka resurserna för att åstadkomma denna brandvägg, inte bara Sverige. Det kommer förhoppningsvis att leda till en effekt där både i skuldtyngda länder och runt om i Europa helt plötsligt räntorna kommer att sjunka när trovärdighet uppstår. Det är vad vi nu diskuterar.

Som svar till Ulf Holm är det bara IMF som har en svensk koppling. Det är ingenting i ESM, och ingenting till EFSF. Det är enkom fråga om eurozonen. Ni kan jämföra de diskussioner vi nu för med de diskussioner som kommer att ske i Finland. De är i en helt annan situation. Mycket stora resurser kommer att läggas ned på att diskutera inte gåvor utan lånefaciliteter från finska skattebetalare.

Sedan var det frågan om klimattoppmötet. Jag förutsätter att det har varit diskussioner i andra möteskonstellationer inför Durbanmötet. Det är egentligen inte Europa som saknar besked om åtaganden, legalt bindande strukturer för att minska reduktioner eller vilja att gå in i en andra åtagandeperiod för Kyotoprotokollet. Världen inser att det inte räcker med att Europa och Afrika blir överens om detta och tro att klimathotet därmed löses. Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod, om vi tar in de länder som nu säger sig vilja lämna Kyotoprotokollet, täcker max 16 procent av de globala växthusgasutsläppen. Dessutom finns det redan länder där vi kan se sjunkande emissioner där vi dessutom legalt har bundit oss till att de ska fortsätta att sjunka. Världens stora dilemma är att de snabbväxande ekonomierna har mycket större utsläpp än vad vi har förutsett. Det gör att hela tvågradersmålet nu ifrågasätts.

Därför välkomnar vi att det har varit kinesiska signaler om att möjligen göra större åtaganden. Det förblir en stor brist att vi inte får sådana signaler från USA. Vi har inte heller tillräckliga åtaganden från andra snabbväxande ekonomier. Vi har naturligtvis våra diskussioner att föra i fråga om bördefördelning. Det har jag nämnt i nämnden tidigare. Frågan är om vi ska öka våra reduktionsmål. Då måste vi ha en ordning för hur det ska bördefördelas mellan EU:s 27 medlemsländer. Det har vi inte en lösning för i dag. Sverige är inte bromsande utan snarare pådrivande, men det finns andra som ifrågasätter.

Vad som är viktigt för tvågradersmålet och det som sker i Durban, det som var nyckeln i Köpenhamn, är att världen inte kan lösa klimathotet om inte de absolut största och mest påverkande utsläppsländerna, USA, Kina, Indien, Brasilien, Sydafrika, tillsammans med de ansträngningar som också ska göras i Europa, inte kommer samman. Då klarar vi inte tvågradersmålet.

Jag sade i min inledning, Carl B Hamilton, att Frankrike och Tyskland har delvis signalerat olika saker. Här finns en signal om en mellan-

statlig fördjupning mellan de 17, om det inte går att få en fördragsförändring eller en protokollslösning på plats som täcker in alla 27. Då får vi en form av fördjupning av EU-samarbetet som är bortom svenskt inflytande, påverkan och medverkan. Det har ibland kallats two-speed Europe. Jag tror att man i och för sig kan påpeka att samarbetet har olika farter. Schengensamarbetet täcker en del länder, andra inte. Eurosamarbetet täcker en del länder, andra inte. Det finns flera exempel på detta. Det här skulle i så fall vara den absolut största delningen av EU, något som vi konsekvent har motarbetet. Vi tycker att vi via vårt medlemskap har fått inflytande och deltagande i Europeiska unionen som vi tycker ska gälla alla 27. Det ska inte leda till att en grupp av länder lämnar de andra bakom sig. Det finns en stor risk att en dynamik i ett sådant samarbete innebär att de också snabbt kommer in på områden som i grunden är heltäckande för hela EU-27 – inre marknaden, budgetfrågor, bankstyrning.

Jag tar på stort allvar riskerna för att detta kan ske. Därför har vi också varit drivande i att säga att vi vill att det ska finnas lösningar som respekterar inflytande för alla 27. Om det förs fram kommer dock trycket på att bidra till att få igenom protokollslösningar eller möjligen mindre fördragsändringar också för våra länder. Om vårt besked blir att vi inte är intresserade av det kommer de att gå vidare själva. Det är så pass skuldtyngda länder som nu vill se en lösning.

Låt mig säga det uppenbara. Om EU:s bäst skötta ekonomi med de bästa offentliga finanserna räcker upp handen och säger att vi inte är villiga att medverka till att de ska lösa sina problem kommer det inte att bli applåder för Sveriges betende. Då säger de att de får lösa problemet själva och fördjupa samarbetet utan de länder som inte vill vara konstruktiva. Det är inte jag som säger detta. Detta kommer ni att få höra mycket av om det kommer fram att det är så delningen av Europa ser ut.

Jag hade besök av den holländske premiärministern häromdagen. Jag har varit mån om att markera att även om vi av respekt för att svenska folket har beslutat att stå utanför euron vill vi ändå föra Sverige närmare EU-17-samarbetet snarare än längre bort. Jag vill att vi ska ha en insyn och att vi ska vara med och påverka, även om jag inser att vi inte fullt ut medverkar i euron. Jag har framfört det till mina europeiska kolleger. Jag tycker att jag möter ett starkt stöd – det får vi också från det polska ordförandeskapet – för att vi ska hålla ihop EU-27. Det är bland annat det som nu står på spel. Det är därför viktigt att nämna även detta för EU-nämnden.

Anf. 13 PER ÅSLING (C):

Tack, statsministern, för informationen! Låt mig börja med att säga att jag i allt väsentligt delar statsministerns uppfattning när det gäller svenska positioner och ståndpunkter. Det är mycket rimligt och viktigt att arbetet med den ekonomiska styrningen på Europainivå sker inom den ram som finns i dag inom det fördrag som vi har att jobba med i dagsläget. Det är också angeläget att frågan om de olika medlemsstaternas roller lyfts upp. Arbetet är i mycket stor utsträckning fråga om att i dagsläget skapa budgetdisciplin i respektive eurostat. De finansiella marknaderna är starkt integrerade. Det gäller hela euroområdet och framför allt euroländerna. Det gäller att hitta lösningar där vi kan medverka.

Statsministern har i sin föredragning nämnt vilken roll Sverige bör ha och de förväntningar som finns på Sverige utifrån vårt väl fungerande ramverk för den finansiella politiken och utifrån att vi i dagsläget har en särställning, mycket tack vare den läxa vi har gjort genom åren.

Jag skulle vilja att statsministern utifrån de ståndpunkterna och utifrån vår ambition att vara en del av EU:s inre kärna och spela en roll här kan konkretisera vilka nya initiativ och positioner Sverige har möjlighet att inta.

Anf. 14 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för föredragningen. Den viktigaste frågan på toppmötet anser vi vara fördragsändringar. När Birgitta Ohlsson var i nämnden senast diskuterade vi det med henne. Vi var då öppna för förhandling om fördragsändringar, dock endast sådana som rör euroländerna.

Det har hänt en del sedan dess. Man talar om en finansminister, om vetorätt, om att granska varandras budgetar, om EU-domstolen med mera. Det liknar mer och mer ett rent federalt system, till och med mer överstatligt än vi har i Sverige när det gäller förhållandet mellan stat och kommuner.

Till fördragsändringar för EU-27 säger vi absolut nej. Vi måste ha en beslutande folkomröstning i så fall.

När det gäller fördragsändringar för endast eurozonen kan man tycka att det inte rör Sverige. Man ska dock komma ihåg att vi ha förbundit oss rent teoretiskt i det nuvarande fördraget att gå med i den monetära unionen. Det innebär att vi inte kommer att kunna bestämma vår finanspolitik, så vi kommer att bli drabbade ändå.

Om man på toppmötet lägger fram riktlinjer för fördragsändringar som endast rör eurozonen skulle vi vilja ha en politisk överenskommelse i riksdagen att Sverige inte kommer att ansluta sig till eurozonen eller dess pluspakter innan det har skett en beslutande folkomröstning.

Eurounionen som vi tog ställning till en gång i tiden liknar inte den vi ser i dag. Det håller på att bli en supernationell stat, och vi tycker att det är en ganska otäck utveckling.

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Till Per Åsling svarar jag att det viktiga finns i slutsatstexterna och är att också lägga grund för det som ska öka vår konkurrenskraft.

Delar av Europa har svårt att hänga med i den konkurrenssituation som växer fram med en multipolär världsordning och snabbväxande marknader i Latinamerika och Asien. Detta sätter hårt tryck på traditionell industri och varuproduktion som trots allt har varit basen för mycket av den europeiska industrin och för uppbyggnaden av våra välfärdssystem.

Det är viktigt att vi trycker på den omvandlingsförmåga av ekonomin som delvis Sverige utgör ett exempel på, att i det framväxande tjänstesamhället hitta nya avsattningsmarknader, jobb och företag. Naturligtvis måste vi också skärpa våra insatser när det gäller forskning, utveckling, infrastruktursystem, hur vi får EU:s inre marknad att fungera bättre också för servicetjänster, hur vi får patentsystem på plats och minskar regelkrångel för den som vill jobba med företagsamhet gränsöverskridande.

Mycket av detta är inte budgetpåverkande. Vi är i ett läge då många länder säger att de inte har några resurser. Låt oss då göra det som vi trots allt kan för att öppna upp våra marknader och möjliggöra ökad handel våra länder emellan. Här är Sverige mycket konstruktivt utöver att vi också har varit med och mycket aktivt diskuterat hur vi ska stärka den finansiella stabiliteten, hantera banker i kris och utforma brandväggen.

Det som skulle behöva tillföras, och som möjligen inte blir huvudfokus detta toppmöte, är de mer långsiktiga och tillväxtfrämjande åtgärderna. Vi återkommer givetvis till det.

Margareta Sandstedt nämnde att vi är fördragsbundna. I EMU är vi redan med, men frågan är huruvida vi ska gå över till att ha euron som valuta. Det är viktigt att påpeka att 17 länder av 27 har euron som valuta. Tio har det inte. Av dessa tio betraktas åtta som så kallade pre-ins, det vill säga på väg att gå över till euron. I dessa åtta ingår Sverige.

Dock sade vi i en folkomröstning 2003 med tydlig majoritet från svenska folket nej till att gå över i det tredje steget, alltså övergången till euron. Detta respekteras av övriga Europa.

I övriga sju pre-in-länder pågår planering för att när man möter ekonomiska kriterier också gå över till euron – kanske med lite mindre iver just nu än vad vi har sett tidigare, och det kan i en del fall ta längre tid.

Två länder, Danmark och Storbritannien, har så kallade opt-outs, alltså egna undantag, som möjliggör för dem att långvarigt stå utanför euron.

Sådant är läget. Jag menar att det ger Sverige möjlighet att fatta ett eget beslut om att förbli utanför eller gå in, vilket rimligen måste ta vägen om en ny folkomröstning. Mig veterligen är det inget av riksdagens partier som förespråkar att en sådan ska hållas i närtid.

Alltid när vi försöker lösa svåra kriser kommer det förslag som är bra och som är mindre bra, som kommer att genomföras och som nämns för att sedan föras åt sidan. Den som kan det europeiska samarbetet vet att varje kris utvecklar EU-samarbetet, ofta till det bättre. Det leder också till att ingående institutioner och delar av EU-samarbetet försöker stärka sitt inflytande. Det har även förekommit i svenska institutioner att man använder en kris till att försöka skjuta fram sin position.

Vi ser en del exempel på detta i EU nu också. I kommissionens förslag som kom för några dagar sedan och i texterna från Van Rompuy förs ett resonemang om att möjligen överväga ett mer tydligt Brysselbaserat inflytande över nationella budgetar.

Detta har jag och många andra markerat som en så kallad red line. Vi tycker inte att man ska acceptera detta, utan nationell suveränitet ska gälla över den egna budgeten. Vad det kan bli fråga om är att länder med mycket stora budgetunderskott över längre tid får en tillsägelse om att rätta till det, men det får man sedan välja sina egna metoder för att göra.

Är det långvariga underskott där man bryter mot reglerna ska det inträda olika former av automatiska sanktioner. Misskötsel i ett land leder till problem för grannländerna. Det är dock fortsatt suveränt för det egna landet att fatta beslut om vilka åtgärder som ska genomföras.

Det Margareta Sandstedt har uppfattat är förmodligen en del av dessa förslag. Jag anmäler dock inte till EU-nämnden att alla dessa är på väg att genomföras, utan detta är en typisk europeisk debatt som innehåller stort och smått och allas försök att få med olika saker. Det är alltså inget

ovanligt, och jag begär inget stöd här i dag för att göra denna typ av förändringar.

Återigen: Det är isolerat mer till hur vi bygger brandväggen och protokollslösning som möjlighet. Jag avser att återvända till EU-nämnden om det skulle bli fråga om något annat.

Anf. 16 JACOB JOHNSON (V):

Herr ordförande! Mycket är sagt, men jag har några medskick och frågor till statsministern. Mitt främsta medskick är: Håll Sverige utanför euroområdet!

Det är lite ironiskt att den stora krisen grundar sig på två av EU:s grundpelare, dels på själva eurokonstruktionen, dels på kapitalets fria rörlighet. Det står inskrivet i olika fördrag att det ska kunna röra sig fritt, och nu rör det sig fritt och visar via kreditvärderingsinstitut var skåpet ska stå.

De underlag vi har till i dag är Van Rompuys interimrapport, som vi själva har kunnat läsa, och det vi tagit del av via tidningsreferat om Merkels och Sarkozys förslag som ännu inte är riktigt känt.

Att döma av det jag har läst av interimrapporten handlar den främst om åtgärder för skärpt övervakning med mera för euroländerna.

Innehåller Van Rompuys interimrapport några förslag som berör Sverige direkt, inte indirekt, utöver skrivningen om IMF där det antyds att kanske även Sverige ska bidra?

Vänsterpartiet anser att vi måste avvisa de eventuella förslag på fördragsändringar som framför allt Sarkozy och Merkel, enligt tidningsreferat, för fram gällande hela EU-27-området.

Vi avvisar också de eventuella förslag som finns om ytterligare styrning av Sveriges finanser. Jag tycker att Sverige har visat att vi klarar att hålla ordning på våra finanser. Och vad kostar inte den byråkrati som EU måste bygga upp om man ska åka runt och kolla till exempel Sveriges finanser?

Om jag förstår saken rätt har Merkel och Sarkozy sagt att det i framtiden ska det finnas garantier för olika banker så att de inte ska riskera kreditförluster. Hur ställer sig statsministern till detta? Jag tycker att det är fel väg att gå. I stället bör man överväga det som görs i Storbritannien, ett slags bankdelningslag. Vänsterpartiet förespråkar att man även i Sverige skiljer samhällsviktiga bankdelar från investmentbankdelar och att ägarna får stå fullt ut för kreditförluster i investmentbankdelarna.

I denna diskussion bör frågan om euroländernas rätt att lämna eurosamarbetet också komma in.

Liksom Socialdemokraterna och Miljöpartiet tycker vi att det är viktigt att frågan om ett socialt protokoll för att skydda arbetstagarnas inkomster och garantera de fackliga rättigheterna kommer in.

Precis som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har jag noterat frånvaron av uttalande i förslaget till rådsslutsatser vad gäller klimatfrågan. Det är sällsamt dålig tajmning att inte göra ett uttalande i klimatfrågan. Just nu pågår känsliga förhandlingar, och ett starkt uttalande från Europas stats- och regeringschefer skulle åtminstone kunna stödja en process framåt i denna mänsklighetens kanske viktigaste överlevnadsfråga de närmaste årtiondena. Det skulle till exempel kunna vara ett åtagande att ensidigt gå upp till 30 procent i utsläppsminskningar till 2020.

Anf. 17 ROBERT HALEF (KD):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för informationen. EU står mitt i en ekonomisk kris där flera medlemsländer står inför hårda saneringar av sina ekonomier. Hög statsskuld och underskott i statsfinanserna är i dag vardag för de flesta euroländerna. De länder som har euro kan få sina kreditbetyg sänkta av Standard & Poors inom en snar framtid om man inte genomför olika åtstramningar för att få ned kostnaderna i förhållande till intäkterna. En sänkning av kreditbetyget kommer att förvärra krisen ytterligare.

EU:s president och även Merkel och Sarkozy har kommit med ett förslag som förbättrar budgetdisciplinen och ökar den ekonomiska stabiliteten. Det bästa vore förstås om detta kan göras utan omfattande och komplicerade förändringar i fördraget. Det är bra att Sverige håller fast vid linjen att först uttömma alla möjligheter till åtgärder inom nuvarande fördrag innan man börjar diskutera fördragsändringar.

Det finns i dag förslag om att man ska göra fördragsändringar i artikel 48 eller göra ändringar i protokoll 12. Som kristdemokrat ser jag en protokollsändring som mer hanterbart då det inte skulle innebära några direkta förändringar för Sveriges del.

Det är nödvändigt att diskussionen om skarpare formuleringar för åtgärder i finanspolitiken inom EU diskuteras nu. Krisen påverkar även vår export, och Sverige har ett ansvar som EU-medlem.

Min fråga till statsministern är: Hur kommer Sverige att påverkas direkt och indirekt av en eventuell ändring i protokoll 12?

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag tycker att charmen med demokrati är att man kan se ett problem från var sitt håll och sedan i politiken hävda att det bevisar att de teser man har stämmer och att allt som sägs emot det nu är underkänt. Det är inget speciellt parti som är särskilt drabbat av detta. Jag tycker att det är intressant. Med vänsterögon kan man nog titta på Europa och säga: Det är kapitalismens kris. Euron fungerar inte. Om man tittar med högerögon kan man säkert säga: Se vad som händer när länder inte håller sin konkurrenskraft uppe och när de i val delar ut välfärd och löften som man inte har täckning för eftersom man inte har tillräckligt många som jobbar så att man får in skatter. Se vad som händer när man har för mycket korruption och underfinansierar sina budgetar.

Man kan beskriva det på båda sätten. Vi kan naturligtvis diskutera vad som är sanning, men vi får väl ändå enas om att många länder nu är djupt skuldtyngha och behöver göra något åt det.

Det som jag tror att Jacob Johnson har fångat är de diskussioner som finns när det gäller rekapitalisering av banker. Det är oerhört centralt. Det har vi pratat om på EU-nämndsmöten tidigare. När statsobligationer eller olika former av tillgångar som förr ansågs stabila plötsligt visar sig kunna minska kraftigt i värde blottläggs risker och till och med skulder i banker och den finansiella sektorn i en omfattning som vi inte riktigt har sett exempel på tidigare.

Banker fungerar så att de har ett litet eget kapital, och mot det ställs en mycket stor riskexponering. Om alla risker faller ut räcker oftast inte

det egna kapitalet för att täcka riskerna eller förlusterna. Om de inte hade en uppväxling mellan litet eget kapital och större risker och exponering skulle den finansiella sektorn inte möjliggöra lån av det slag vi har, och de stora företagen skulle inte kunna fungera. Vi behöver den finansiella sektorn för att vår ekonomi ska fungera, men den utgör en risk om vi inte bygger motståndskraft mot exponeringen. Det är det vi gör. Vi lägger alltså avgifter på bankerna för att de ska ha egna fonder att täcka sina risker. Det gör vi i Sverige i högre utsträckning än man gör i andra länder. Vi inrättar särskilda bankakutsystem i Sverige. Det uppmuntrar vi andra att lägga in för att man ska kunna säkerställa att man kan hantera fallerande banker på sådant sätt att man inte skickar notan till skattebetalarna. Det är också något som vi kan visa att vi framgångsrikt har gjort här i Sverige.

Något som också diskuteras är vem som ska stå för rekapitaliseringen i ett läge när en bank hamnar i allvarliga problem. Just nu säger vi att det bör ägarna göra genom att öka det egna kapitalet. Sverige har bett att få undersöka möjligheten att gå längre än andra länder för att göra det svenska banksystemet ännu mer solitt eftersom vi har en så stor finansiell sektor som andel av bnp; Sveriges är den tredje största i Europa. Vi bör göra detta i ännu högre utsträckning än andra.

Det har visat sig att med krisande banker får nationalstaterna och skattebetalarna gå in i en hel del fall. Det har bidragit till att flera länder snabbt har sett en fördubbling av sina statsskulder; något som Sverige alltså inte har utsatts för.

Jacob Johnson hänvisar till något som man har sett i bland annat den franska riskdebatten, nämligen: Kunde man inte i stället använda de krisfonder som finns i Europa, det vill säga EFSF och den nya ESM, för att ta samma typ av ansvar?

I grunden har man tänkt att vi då inte nationellt behöver ta ansvar för att rekapitalisera våra banker, utan det kan göras via den gemensamma krisfonden. Det är förståeligt om man får applåder för det i Frankrike, men vi ska nog fundera på om vi ska belasta krishanteringsfonden med detta. Den är ju inte uppbyggd för att rekapitalisera banker utan för att stödja krisande länder.

Det är det de pågående diskussionerna handlar om.

När Standard & Poors nu varnade 15 länder passade de på att varna EFSF, alltså krishanteringsfonden, för att den också är alltför exponerad för risk och därmed kan tappa i kreditvärde. Som Roger Haddad påpekade, om man skulle tappa trippel A rating, som det ofta handlar om, drivs räntorna upp ännu mer. Det påverkar dessa länder.

När jag kom in i politiken lärde vi oss att när det gällde räntor började man med Tyskland som golv, och sedan fanns alla vi andra ovanpå. Tyskland kunde alltid vara utgångspunkt, sedan berodde det på hur bra länderna var. Nu har det historiska skett att Tyskland har fått se både Sverige och Storbritannien gå ned under de tyska räntenivåerna. Jag tror att vi har 60 punkters räntespread där Sverige ligger under de tyska räntenivåerna. Det trodde vi inte var möjligt. Det säger något om hur välskött Sverige är och hur riskexponerat till och med Tyskland börjar bli. Om man tar på sig mycket risk, om man ska täcka potentiella förluster och själv har stora budgetunderskott är ingen opåverkbar inför bedömningen av hur man ska hantera risker.

Jag tycker att det är viktigt att länder själva är beredda att ta stort rekapitaliseringsansvar, men det viktigaste är att man ökar rekapitaliseringsförmågan i bankerna och att man har särskilda backstops, det vill säga en akuthantering av banker i kris. Det tycker vi är en bättre väg än den som används bland annat från fransk sida.

När det gäller påverkan av protokollslösningar vill jag understryka att det som vi nu diskuterar – eventuella fördragsändringar, protokollsändringar och uppföljning av budgetar som inte fungerar – handlar om eurozonens länder. Det har alltså ingen påverkan på Sverige. Det skulle få en påverkan om vi förde en diskussion om huruvida Sverige ska gå in i euron. Så länge vi är utanför påverkar det inte oss. Det som kan påverka Sverige är att vi möjligen måste vara med och ta någon sorts mindre fördragsändring. Det återkommer jag om i så fall. Det måste tas av alla 27 länderna. Det ska vägas mot risken att de 17 springer i väg i ett eget mellanstatligt avtal. Jag ska ha begärt nämndens stöd för att Sverige är medlem av en IMF-uppgradering. Men det kräver också ett riksdagsbeslut, så det kan inte bara EU-nämnden uttala sig om. I övrigt förutser jag ingen direkt påverkan på Sverige. Men jag vill påpeka att vi påverkas oerhört av hur detta går eftersom detta räntesätts och påverkar svenska finansiella marknader, huslån och ekonomiska förutsättningar.

Anf. 19 BO BERNHARDSSON (S):

Herr ordförande! Jag har två korta frågor.

Det är lätt att bli bekymrad över den politiska utveckling som kan ligga i förlängningen av det som nu pågår, det vill säga de politiska stämningar som kan växa fram. Det är en ständig oro som luftas över hur marknaden ska reagera på olika förslag, men det är inte lika mycket oro över hur människorna ska reagera. Jag är bekymrad över vad som händer och vad som kan hända i Europa när människor känner sig överkörda och till och med ockuperade av en centralmakt.

Diskuteras detta på toppmötena? Det är väl mer ett diskussionsinlägg, men jag formulerar det som en fråga.

Det andra är en viktig fråga. Om lösningen blir ett avtal mellan 17 länder säger man att vi frivilligt ska ansluta oss till ett sådant mellanstatligt avtal. Vad ligger i det för ett land som har valt att stå utanför euroområdet? Vad skulle vi då ansluta oss till? Hur är det tänkt?

Anf. 20 HANS ROTHENBERG (M):

Herr ordförande! Det är många mörka moln och stor dysterhet vi diskuterar. Läget är synnerligen besvärligt. Jag vill referera till det som statsministern inledde med, nämligen att det just nu krävs korta lösningar men att man också måste ha fokus på långsiktiga tillväxtfrämjande åtgärder. Ser man på tillväxtens värdekedja som börjar med utbildning, går vidare via forskning och innovationer till handel som leder till arbete har de komponenter av öppenhet och rörlighet som viktiga fundament. Det finns ingenting i det underlag som vi har i dag som signalerar att frågorna bortom den akuta krisaneringen finns med. Samtidigt är det viktigt att Europa, oavsett om det är inom eller utanför eurozonen, har fokus på hur vi ska kunna hantera konkurrensen.

Jag vill fråga hur statsministern ser på möjligheten att föra in de här viktiga långsiktiga tillväxtfrågorna på agendan.

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Jag instämmer i Bo Bernhardssons oro. Om detta inte löser sig tror jag att det kommer att bli ännu värre. Ett mer fritt fall-förlopp kommer alldeles säkert att innebära ännu värre ekonomiska förutsättningar och uppdriven arbetslöshet. Det är helt rätt att vi redan nu har ett starkt folkligt missnöje mot de åtgärder som föreslås och en starkt uttryckt misstro mot dem som företräder befolkningar runt om i Europa. I bästa fall byter man regering och inget annat. Det gör man nu. I alla de skuldtunga länderna har i närtid regeringarna bytts ut.

Det förs absolut diskussioner om att det finns en väldig misstro. Men vad är svaret? Vad gör vi åt det? Jag tror att det vi måste göra är att säkerställa långvarig skötsel, brandväggar och sådant som löser de problem vi ser. Förhoppningsvis återvänder då lugn och utvecklingsmöjligheter. Jag underskattar absolut inte turbulensen med detta och de demokratiska risker som det innebär.

Den franska presidenten gjorde referensen att man frivilligt kan få ansluta sig till det mellanstatliga avtalet. Varför säger han så? Det är en följd av diskussionerna där en lång rad länder har sagt att man ogärna ser en delning av EU där 17 länder skriver ett eget avtal. Eftersom Frankrike, eller Sarkozy, har varit mer drivande i frågan löser han det genom att säga: Låt oss skriva avtalet ändå, och så får den som vill ansluta sig.

Jag tror att sju länder betraktar sig som pre-ins, alltså på väg att gå över till euron. I ett sådant läge kan det vara intressant för oss att vara med. Storbritannien och Danmark med sina opt-outs och Sverige med ett folkomröstningsnej avviker i den här kretsen. Det är så det ska ses. Jag har inte begärt EU-nämndens stöd för den typen av operationer. Det är mycket i luften just nu. Jag tror att det är bakgrunden.

Jag vill inskräpa till Hans Rothenberg att det som har skett på sistone är att många regeringar har bytts ut och flera länder har sjösatt betydande reformer. Det är viktigt att notera. Från den djupaste krisen har länder som Lettland och Litauen kommit en bra bit på väg. Nya regeringar på Irland har sjösatt många reformer. Det ser vi nu också i Portugal.

Det som Mario Monti sade häromdagen är det mest långtgående erkännande av egna problem och behov av strukturella reformer som jag har hört en italiensk politiker uttrycka så länge jag har varit politiskt verksam. Här finns mycket tydliga signaler och reformambitioner.

Precis före jul får vi en ny spansk regering. Det spelar oerhört stor roll hur den uttrycker sitt ansvar för den utsatthet som gäller Spanien.

Jag har anmält till nämnden att jag tycker att kommissionen på ett bra sätt redovisar reformambitioner, benchmark och möjligheter att använda Agenda 2020 som ett sätt att lägga reformtryck som leder vägen mot framtiden.

En lång rad länder följer detta, men det är rimligen så att ännu fler måste göra det. Jag tror att det till slut är där som nyckeln finns till den långsiktiga konkurrenskraften, förmågan att följa med när det gäller utbildningsnivå, när det gäller forskning och utveckling, när det gäller infrastrukturinsatser och liknande.

Det kommer inte att vara i centrum på detta toppmöte. Förhoppningsvis kommer detta toppmöte att möjliggöra att det därefter kommer att vara i centrum på många möten.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag ska försöka göra en sammanfattning. Såväl Socialdemokraterna som Miljöpartiet stöder statsministerns inriktning att ta protokoll 12 som den absolut bästa lösningen. Miljöpartiet har uttryckt att de inte har några invändningar mot statsministerns inriktning på protokoll 12 som lösningen på denna diskussion. Blir det inte detta utan ett mer ambitiöst alternativ återkommer vi med ett nytt EU-nämndssammanträde.

Socialdemokraterna har ett, som det kallas på riksdagssvenska, medskick om ett socialt protokoll. Jag uppfattar det som att Miljöpartiet instämde i det och kanske också Vänsterpartiet.

Därutöver har vi en avvikande mening från Miljöpartiet som vill betona klimatambitioner och energieffektivisering mer.

I övrigt finns det stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna.

Anf. 23 JACOB JOHNSON (V):

Jag har en avvikande mening också vad gäller klimatfrågan. I den vill jag nog också räkna in det sociala protokollet. Jag hade också ett antal medskick, men det har väl framgått av vad jag har sagt här tidigare om att hålla Sverige utanför euroområdet med mera och synen på att bankerna också måste ta sitt ansvar.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Allt finns i de stenografiska uppteckningarna som blir tillgängliga för var och en på riksdagens hemsida om ungefär två veckor.

Vi behöver inte upprepa allt. Men jag uppfattade det som att Vänsterpartiet har en avvikande mening. Ni vill inte att Sverige ska gå med i eurosamarbetet, ni vill ha ett socialt protokoll och ni vill också ha högre klimatambitioner. Är det så jag ska uppfatta det?

Anf. 25 JACOB JOHNSON (V):

Ja.

Anf. 26 MARIE GRANLUND (S):

Vi ansluter oss till Miljöpartiets förslag om klimatåtgärder. Det är vi med på.

Sedan skulle jag bara vilja säga att det kan behövas ett EU-nämndssammanträde även om det inte handlar om fördragsförändringar. Det är inte uteslutet att det kommer andra förslag. Jag vill bara poängtera den demokratiska situationen.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

På den punkten finns det inga skilda meningar oss emellan.

Jag uppfattar att det finns ett mandat för statsministern att ställa i utsikt ett svenskt bidrag med resurser till IMF.

Med detta sagt finner jag att det finns stöd för regeringens positioner såsom de här har redovisats.

Därmed förklarar jag dagens sammanträde avslutat.

Innehållsförteckning

1 § Europeiska rådet	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 4 MARIE GRANLUND (S).....	5
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (M).....	6
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	7
Anf. 8 MARIE GRANLUND (S).....	10
Anf. 9 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 10 ULF HOLM (MP).....	11
Anf. 11 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	12
Anf. 13 PER ÅSLING (C)	15
Anf. 14 MARGARETA SANDSTEDT (SD)	16
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	16
Anf. 16 JACOB JOHNSON (V)	18
Anf. 17 ROBERT HALEF (KD).....	19
Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	19
Anf. 19 BO BERNHARDSSON (S)	21
Anf. 20 HANS ROTHENBERG (M).....	21
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	22
Anf. 22 ORDFÖRANDEN	23
Anf. 23 JACOB JOHNSON (V)	23
Anf. 24 ORDFÖRANDEN	23
Anf. 25 JACOB JOHNSON (V)	23
Anf. 26 MARIE GRANLUND (S).....	23
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	23